

Ο αληθινός ηρωισμός και η εν χριστώ ελευθερία

/ Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες / Ορθόδοξη πίστη

Το Μαρτύριο του αγίου Χαραλάμπους

Η ελευθερία είναι μία εσωτερική απολύτρωση του ανθρώπου από το «εγώ», στη θέση του οποίου μπαίνει ο Θεός και ο κόσμος ολόκληρος. Αυτή η εσωτερική ελευθερία, η απολύτως πνευματική, είναι το μεγάλο παράδοξο του χριστιανικού ήθους, το οποίο φαίνεται στη ζωή των αγίων και των μαρτύρων. Κατά τις διώξεις, η εσωτερική ελευθερία υπό την πίεση και τον καταναγκασμό δεν εξουθενώνει το πρόσωπο, αλλά του προσφέρει τρομακτικές δυνάμεις όχι απλώς για αντοχή στο σωματικό πόνο, αλλά κυρίως για εκδήλωση αγάπης στους βασανιστές, οι οποίοι συχνά μεταλλάσσονται και διαδηλώνουν πίστη στο Θεό και αποδέχονται και οι ίδιοι το μαρτύριο.

Ιδού τι γράφεται στο μαρτύριο των αγίων Κάρπου, Παπύλου και Αγαθονίκης: «Όταν ο ανθύπατος είδε την υπερβάλλουσα υπομονή τους, διατάζει να καούν ζωντανοί. Όταν τους οδηγούσαν στο αμφιθέατρο, αυτοί έτρεχαν».

Όχι μόνο δέχονται ευχαρίστως να βασανιστούν, αλλά πολλές φορές εκδύονται ευχαρίστως τα ενδύματά τους, ξαπλώνουν μόνοι τους πάνω στο σταυρό, ανεβαίνουν στην πυρά ή προτείνουν τον αυχένα γυμνό στο τσεκούρι ή στο ξίφος του δημίου. Ένας κληρικός και διάσημος κοινωνικός εργάτης, ο Λαυρέντιος,

ψήνεται σε μία σχάρα ζωντανός. Σε μία στιγμή λέει στο δικαστή το ηρωικό θύμα: «**Αυτή η πλευρά του σώματός μου ψήθηκε αρκετά, τώρα γύρισε να ψηθεί και η άλλη**». Τόση δύναμη ψυχής δεν είχε ξαναδεί ο αρχαίος κόσμος.

Στην Καρχηδόνα, σε μία σκοτεινή φυλακή βρέθηκε το αυτόγραφο ενός αγωνιστή, ο οποίος είχε βασανιστεί και επρόκειτο έπειτα από λίγο να μαρτυρήσει. Ιδού τι γράφει ο ομολογητής Λουκιανός: «Καταδικαστήκαμε κατά διαταγή του αυτοκράτορα Δέκιου να πεθάνουμε από πείνα και δίψα. Και μας έκλεισαν σε δύο κελιά, χωρίς όμως η πείνα και η δίψα να φέρει κανένα αποτέλεσμα. Επί πλέον η ζέστη, η οποία μάς βασάνιζε ήταν τόση, ώστε κανείς δεν μπόρεσε να αντέξει. **Τώρα είμαστε στο πλήρες φως**». Στη συνέχεια ο ομολογητής αναφέρει τα ονόματα δεκαεπτά μαρτύρων, ανδρών και γυναικών, «οι οποίοι Θεού επιτρέποντος πέθαναν από πείνα στην φυλακή και των οποίων θα ακούσετε μετ' ολίγον ότι είχαμε την τύχη».

Εδώ αποκαλύπτεται το στοιχείο του ηρωισμού ως έκφραση της ελευθερίας, το οποίο απορρίπτει και τις ζωτικές ανθρώπινες ανάγκες ή **αμφισβητεί την κάθε εξωτερική αναγκαιότητα, ακόμα και αν αυτή λέγεται εξωτερική ελευθερία**. Με μία τέτοια τοποθέτηση ο μάρτυρας θυσιάζει πάντα τη ζωή του για την πνευματική ελευθερία, αλλά ποτέ την πνευματική ελευθερία για τη ζωή. Την αντίφαση αυτή ίσως είναι δύσκολο να τη συλλάβει ο εμπειρικός άνθρωπος· για την ορθόδοξη όμως χριστιανική ηθική είναι μία βασική θέση, η βίωση της οποίας αποκαλύπτει ορθόδοξο ήθος.

Με την ελευθερία είναι συνδεδεμένη όχι τόσο η ζωή, όσο η πνευματική ποιότητα της ζωής, η αξία του ανθρώπινου προσώπου, η ψυχή. **Αν χαθεί η πνευματική ποιότητα της ζωής, αν χαθεί η αξία του ανθρώπινου προσώπου, αν χαθεί η ψυχή, ποιο θα είναι το νόημα της ανθρώπινης υπάρξεως;** Αυτό είναι το μεγάλο ερώτημα, το οποίο διαρκώς θέτει στον άνθρωπο η Εκκλησία επαναλαμβάνοντας τα λόγια του Κυρίου: «τι ωφελείται ο άνθρωπος, αν κερδίσει όλο τον κόσμο, αλλά ζημιωθεί την ψυχή του; Ή μήπως τι θα δώσει ο άνθρωπος ως αντάλλαγμα για την ψυχή του;» (Ματθ. ιστ' 26).

Αρχιμ. Καλλίστρατου Λυράκη, Δούλος ή Ελεύθερος, σ. 78-80

Πηγή: x.f.d.gr